Standardy Ochrony Małoletnich
w Fundacji Edukacji Empatii Rozwoju FEER

Rozdział I
Preambuła

Fundacja jest wyjątkowym miejscem, w którym dzieci i młodzież przez różnego rodzaju formy zajęć, warsztatów edukacyjnych mogą rozwijać kompetencje społeczne.

Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez zespół Fundacji jest zapewnienie dzieciom bezpiecznego środowiska, w którym panuje troska o rozwój młodych ludzi i nie jest akceptowana żadna forma przemocy.

Podstawową zasadą wszystkich działań podejmowanych przez Fundację oraz jej zespół jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie. Dziecko musi być traktowane z szacunkiem i należy uwzględniać Jego potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie wobec dzieci przemocy w jakiejkolwiek formie. Standardy Ochrony Małoletnich obowiązują wszystkie osoby zaangażowane w działania statutowe Fundacji i obejmują:

Rozdział II
Wprowadzenie

1. Cele Standardów Ochrony Małoletnich

    1) uwrażliwienie wszystkich współpracowników Organizacji na wagę podejmowania działań zmierzających do ochrony dzieci przed krzywdzeniem;
    2) wskazanie zakresu odpowiedzialności poszczególnych osób za bezpieczeństwo dzieci znajdujących się pod opieką Organizacji;
    3) podejmowanie adekwatnej interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dzieci i/lub bezpośredniego zagrożenia ich zdrowia i życia;
    4) określenie działań edukacyjnych, profilaktycznych i interwencyjnych mających na celu zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa;
    5) rozwijanie w Organizacji kultury pracy opartej na poszanowaniu praw dziecka i ciągłym poszerzaniu wiedzy na ich temat;

Znajomość i praktyczne stosowanie Standardów Ochrony Małoletnich jest obowiązkiem wszystkich współpracowników Organizacji, zaangażowanych w realizację jej misji statutowej. Wszyscy zobowiązani są do przestrzegania zasad i obowiązków w nich zawartych.

2. Objaśnienie terminów:

1) **Organizacja – Fundacja Edukacji Empatii Rozwoju FEER** z siedzibą w Krakowie (adres: ul. Zamknięta 10/1.5, 30-554 Kraków), wpisana do rejestru stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego, którego akta przechowuje Sąd Rejonowy dla Krakowa Śródmieścia w Krakowie Wydział XI Gospodarczy KRS pod numerem 000779281, posiadająca NIP: 7343570539;
2) **Małoletni** - każda osoba do ukończenia 18. roku życia – w niniejszych standardach przez małoletnich rozumieć należy także dzieci i młodzież (pojęcia występujące w treści Standardów Ochrony Małoletnich traktować należy tożsamo);
3) **Opiekun dziecka** - rodzic/rodzice posiadający pełnię praw rodzicielskich lub opiekun prawny mający prawo do reprezentacji Małoletniego;
4) **Zgoda opiekuna** - zgoda osoby uprawnionej do reprezentacji Małoletniego, w szczególności jego przedstawiciela ustawowego (rodzica, opiekuna prawnego) lub innej osoby uprawnionej do reprezentacji na podstawie przepisów szczególnych lub orzeczenia sądu. W przypadku rodziców oznacza zgodę jednego z nich. W przypadku braku porozumienia między rodzicami Małoletniego sprawę rozstrzyga sąd;
5) **Współpracownik, Pracownik, Personel, Członek zespołu** - osoba zatrudniona w Organizacji na podstawie umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej, członek Organizacji, a także wolontariusz i stażysta.
6) **Koordynator Standardów Ochrony Małoletnich (Koordynator SOM)** - to osoba, o której mowa art. 22c.1.3), 5 i 7) Ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U.2024 poz. 560).
7) **Zespół SOM** - zespół min. trzech osób: osoba zarządzająca Fundacją; Koordynator Standardów Ochrony Małoletnich oraz osoba zgłaszająca sytuację uzasadniającą zastosowanie Standardów Ochrony Małoletnich, a jeśli sytuację zgłasza osoba spoza Organizacji, członek zespołu, któremu zlecone są działania z dziećmi i młodzieżą. Zespół SOM podejmuje decyzję o kierunku interwencji, w sytuacji, gdy nie jest to sytuacja zagrożenia zdrowia i życia.
8) **Krzywdzenie** - to każde zamierzone lub niezamierzone działanie, lub zaniechanie działania, przez osobę, organizację, instytucję lub społeczeństwo, których rezultat narusza prawa i swobody Małoletnich lub zakłóca ich rozwój. Jest pojęciem szerszym od przestępstwa. Może mieć formę przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej oraz zaniedbania. Często występuje jako złożenie tych form (podstawowe informacje o rozpoznawaniu krzywdzenia - załącznik nr 1).
9) **Przestępstwo na szkodę Małoletniego** - to każde przestępstwo, w którym pokrzywdzonym jest Małoletni. Przestępstwo może być popełnione przez osobę dorosłą lub rówieśnika (inna osobę małoletnią). Najczęściej w kontekście przestępczości na szkodę małoletnich wyróżnia się na przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, przeciwko rodzinie i opiece, przeciwko czci i nietykalności cielesnej oraz przestępstwa przeciwko wolności.

Rozdział III
Zasady bezpiecznej rekrutacji personelu i podejmowania współpracy z zakresie działań z dziećmi i młodzieżą

Jako Organizacja dokładamy wszelkich starań, by zatrudniać pracowników i współpracowników posiadających odpowiednie kwalifikacje i kompetencje, którzy podzielają wartości chronione niniejszą polityką, a w szczególności prawo dziecka do ochrony przed krzywdzeniem.

Zasady postępowania w następujących procesach:

1. Rekrutacja na stanowisko pracy, związane z podejmowaniem działań z Małoletnimi:
    1) opis stanowiska zawiera informację o tym, że w naszej Organizacji obowiązują Standardach Ochrony Małoletnich;
    2) w opisie stanowiska, informujemy o weryfikacji Współpracowników w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnych;
    3) W opisie stanowiska, informujemy o konieczności przedstawienia przez przyszłego Współpracownika informacji z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX (przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu) i XXV Kodeksu karnego (przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności), w art. 189a (handel ludźmi) i art. 207 (znęcanie się) Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172 oraz z 2022 r. poz. 2600), lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego;
    4) Przed przystąpieniem do pracy wybrany kandydat/ka zostaje zweryfikowany pod kątem wpisu do Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym. Składa także wypis z rejestru karnego oraz oświadczenie o miejscu zamieszkania do 20 lat wstecz. Jeśli nie jest możliwe na podstawie przepisów prawa, uzyskanie wypisu z rejestrów karnych z podanego okresu, przyszły pracownik/ka składa oświadczenie o niekaralności oraz o toczących się względem niego postępowaniach karnych (załącznik nr 2 - wzór). Dokumentacja ta zostaje dołączona do dokumentacji osobowej Współpracownika;
    5) Każdy nowo przyjęty Współpracownik/czka zapoznaje się z zapisami Standardów Ochrony Małoletnich oraz zasadami ochrony i przetwarzania danych osobowych w Organizacji. Zapoznanie się z wymienionymi powyżej zasadami potwierdza podpis pod oświadczeniem umieszczonym w umowie stanowiącej podstawę zatrudnienia z obowiązkiem ich stosowania.

2. Podejmowanie współpracy na podstawie umowy cywilnoprawnej;
    1) w umowie dodaje się klauzulę o zapoznaniu się i akceptacji Standardów Ochrony Małoletnich z obowiązkiem ich stosowania;

2) przed podpisaniem umowy, Organizacja weryfikuje osobę, stronę umowy, w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym;
3) osoba, strona umowy, przedstawia aktualne zaświadczenie o niekaralności (nie starsze niż 1 rok).

3. Podejmowanie współpracy z osobą prowadzącą jednoosobową działalność gospodarczą osoby fizycznej:
   1) w umowie dodaje się klauzulę o zapoznaniu się i akceptacji Standardów Ochrony Małoletnich z obowiązkiem ich stosowania;
   2) przed podpisaniem umowy, Organizacja weryfikuje osobę, stronę umowy, w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym;
   3) osoba, strona umowy, przedstawia aktualne zaświadczenie o niekaralności (nie starsze niż 6 miesięcy).
4. Podejmowanie współpracy z osobą prawną, realizującą działania związane z pracą z Małoletnimi:
   1) w umowie dodaje się klauzulę o zapoznaniu wszystkich zaangażowanych pracowników i akceptacji Standardów Ochrony Małoletnich z obowiązkiem ich stosowania;
   2) w umowie dodaje się klauzulę, w której strona umowy poświadcza, iż zaangażowany personel został zweryfikowany zgodnie z wymogami ustawy w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym oraz, iż pozyskano aktualne zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego.
5. Uczestnicy zajęć i warsztatów w Organizacji, które dotyczą metodyki pracy z Małoletnimi, deklarują w formularzu rezerwacyjnym, że nie są wpisani do Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym. Brak wpisu do ww. Rejestru stanowi warunek konieczny do wypełniania obowiązków zawodowych, polegających na pracy z dziećmi i młodzieżą.

Rozdział IV
Zasady bezpiecznych relacji między personelem i Małoletnimi

1. Działania dla dobra Małoletnich i w Ich najlepszym interesie. Zawsze:
   1) działaj z cierpliwością, okazując szacunek. Dzieciom, zwłaszcza po traumatycznych doświadczeniach mogą towarzyszyć różne emocje (lęk, złość, obojętność);
   2) Słuchaj uważnie Małoletnich i udzielaj im odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i sytuacji. Rozmawiając z dzieckiem, dostosuj się do jego poziomu;
   3) Zapewnij dzieci, że jeśli coś je niepokoi mogą o tym powiedzieć Tobie lub innej zaufanej osobie;
   4) Doceniaj angażowanie się dzieci w podejmowane działania, wspieraj je. Traktuj równo. Unikaj faworyzowania;

5) Podejmując decyzje dotyczące dziecka, poinformuj o tym dziecko i staraj się brać pod uwagę jego oczekiwania;
6) Uwzględniaj różne potrzeby dzieci, także dzieci ze szczególnymi potrzebami. Przed zajęciami lub wizytą staraj się dowiedzieć, jakie potrzeby mogą mieć osoby, które biorą udział w zajęciach;
7) Zadbaj, by być w zasięgu wzroku lub słuchu innych pracowników i wolontariuszy, kiedy prowadzisz aktywności z dziećmi. W wyjątkowych i uzasadnionych sytuacjach, kiedy musisz zostać z dzieckiem sam na sam, powiadom o tym pozostałych pracowników i wolontariuszy;
8) Szanuj prawo dziecka do prywatności. Jeśli konieczne jest odstąpienie od tej zasady, aby chronić dziecko, wyjaśnij mu to;
9) Unikaj zbędnego ryzyka. Pracując z dziećmi upewnij się, że sprzęt i wyposażenie są używane w odpowiedni sposób, a otoczenie jest bezpieczne;

2. Niedopuszczalne są następujące zachowania Współpracowników Organizacji wobec Małoletnich:
   1) wszelkie zachowania, które zawstydzają, upokarzają, deprecjonują lub poniżają dzieci, lub mają znamiona innych form przemocy psychicznej, fizycznej lub wykorzystywania seksualnego;
   2) krzyk, szantaż słowny i emocjonalny;
   3) stosowanie kar cielesnych, w tym szarpanie czy bicie;
   4) niestosowny kontakt fizyczny z dzieckiem, naruszający godność dziecka; dopuszczalny kontakt fizyczny powinien być w naturalny sposób związany z zabawą, pomocą dziecku w czynnościach higienicznych, koniecznością zapewnienia dziecku bezpieczeństwa, potrzebą uspokojenia dziecka;
   5) podawanie dziecku alkoholu, leków, wszelkich środków psychoaktywnych;
   6) akceptowanie bądź uczestniczenie w nielegalnych czynnościach, w które zaangażowane jest dziecko;
   7) nawiązywanie relacji o charakterze seksualnym z dziećmi; zachowywanie się w sposób seksualnie prowokacyjny;
   8) goszczenie dziecka we własnym domu;
   9) utrzymywanie kontaktów prywatnych z dzieckiem, poza czasem i świadczonym zakresem pracy; (nie dotyczy dzieci własnych lub dzieci osób, z którymi łączą pracowników relacje pokrewieństwa lub towarzyskie);
   10) towarzyszenie dziecku w podróży bez zgody i pod nieobecność opiekuna dziecka;
   11) spanie w tym samym pokoju co dziecko podczas obozów, wyjazdów; (nie dotyczy przypadków zapewnienia koniecznej opieki - sytuacja ta ma być zgłoszona kierownikowi wyjazdu i osobie monitorującej wdrażanie Standardów Ochrony Małoletnich),
   12) pozostawanie z dzieckiem sam na sam;

13) w przypadku koniecznych czynności toaletowych, należy zawsze poinformować (współpracowników, np.: osobę współprowadzącą warsztat, pracującą aktualnie w sekretariacie, kierownika półkolonii, wyjazdu oraz po zakończeniu zajęć, należy poinformować rodziców/opiekunów).

Wszelkie podejrzenia dotyczące nieodpowiednich zachowań Współpracowników Organizacji wobec dzieci są bezzwłocznie wyjaśniane przez Organizację. Brak zastosowania się Współpracowników do powyższych postanowień, jest podstawą postępowania dyscyplinarnego.

Rodzice i opiekunowie mogą zadawać pytania i zgłaszać wątpliwości na adres: kontakt@feer.org.pl i bezpośrednio do każdego Członka zespołu Organizacji.

Rozdział V
Schemat interwencji i plan wsparcia pokrzywdzonego Małoletniego

1. W przypadku każdego ujawnienia krzywdzenia dziecka, należy pamiętać, że dziecko, wobec którego stosowana jest przemoc fizyczna, psychiczna czy które może być wykorzystywane seksualnie, nie musi sobie zdawać sprawy, że to czego doświadcza jest złe. Może także winić siebie. Dlatego, jeśli zacznie mówić o takich sytuacjach, należy:
   1) spokojnie wysłuchać, co mówi;
   2) zapewnić je, że dobrze robi, opowiadając nam o tym;
   3) powiedzieć, że nic w tej sytuacji nie jest jej/jego winą;
   4) zapewnić, że traktujemy poważnie wszystko, co mówi;
   5) nie działać w celu konfrontacji z podejrzanym o krzywdzenie;
   6) wyjaśnić, co zrobimy z tą wiedzą, kogo poinformujemy, aby udzielić skutecznego wsparcia;
   7) w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia: zapewnienie bezpieczeństwa przez odizolowanie od osoby krzywdzącej; poinformowanie Policji i/lub pogotowia ratunkowego);
   8) poinformowanie Koordynatora SOM w celu uruchomienia kolejnych etapów działania.
2. Zawsze, gdy zagrożone jest zdrowie i życie Dziecka należy najpierw poinformować właściwe służby, a kolejno, jeśli jest ustanowiony, koordynatora SOM, który wykonuje kolejne działania. Jeśli jest to niemożliwe, osoba, która zaobserwowała zagrożenie prowadzi kolejne działania. W takiej sytuacji konieczne jest wezwanie Policji i zapewnienie bezpieczeństwa dziecku (izolujemy je od potencjalnego krzywdziciela). Dopiero po interwencji służb, wypełnia się formularz zgłoszenia/kartę interwencji.

Są to sytuację takie, jak (katalog ma charakter poglądowy i nie wyczerpuje sytuacji, którą każdorazowo oceniać należy indywidualnie, zależnie od okoliczności):

1) dziecko pozostaje w placówce Organizacji bez opieki, mimo ukończonych zajęć/warsztatów;
2) uzasadnione podejrzenie, że rodzic/opiekun dziecka, który odbiera dziecko z zajęć, znajduje się pod wpływem alkoholu (szczególnie, gdy nie ma możliwości zapewnienia bezpieczeństwu dziecka i odebranie dziecka przez innego rodzica/opiekuna prawnego);
3) w sytuacji, gdy dziecko ujawni (świadomie i/lub nosi symptomy krzywdzenia), że jest ofiarą przestępstwa: przeciwko wolności seksualnej i/lub przemocy fizycznej i/lub przemocy psychicznej w naszej placówce lub w domu.

3. W sytuacji, gdy zachodzi podejrzenie popełnienia przestępstwa: przeciwko wolności seksualnej i/lub przemocy fizycznej i/lub przemocy psychicznej należy wypełnić formularz karty interwencji, a Zarząd Organizacji, po decyzji zespołu SOM, składa zawiadomienie do Policji lub właściwej prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa.
4. W sytuacji zaobserwowania sytuacji, w której opiekun lub rodzic krzyczy, szarpie, uderzy dziecko (kary cielesne są w Polsce zakazane prawnie):
   1) informujemy Koordynatora SOM;
   2) Koordynator SOM przeprowadza rozmowę z rodzicem/opiekunem, najlepiej w obecności osoby zgłaszającej sytuację, podkreślając pozytywne aspekty wychowania i edukacji bez przemocy;
   3) w przypadku odrzucenia rozmowy lub w przypadku powtórnej obserwacji takiej sytuacji – Koordynator SOM, po decyzji zespołu SOM, składa do właściwego sądu rodzinne, wniosek o wgląd w sytuację dziecka.
5. W sytuacji, gdy dziecko uczestniczy w zajęciach w grupie zorganizowanej (np.: wizyta grupy szkolnej i ujawnia krzywdzenie, należy:
   1) zapewnić bezpieczeństwo dziecku (odizolować od źródła zagrożenia);
   2) poinformować opiekuna prawnego grupy, który uruchamia procedury wewnątrzszkolne;
   3) w sytuacji, gdy osobą krzywdzącą jest opiekun grupy, należy skontaktować się z placówką szkolną i postępować zgodnie z ich rekomendacjami.
6. W sytuacji, gdy krzywdzącym jest pracownik/współpracownik Organizacji:
   1) osoba ta zostaje odsunięta od kontaktu z dziećmi (nie tylko dzieckiem krzywdzonym), do czasu wyjaśnienia sprawy;
   2) w przypadku, gdy krzywdzenie to ma charakter przestępstwa, sprawę prowadzą uprawnione podmioty;
   3) w przypadku krzywdzenia o innym charakterze, szczególnie, gdy krzywdzenie dotyczy naruszenia dobra dziecka, dyskryminacji, poniżenia, bicia (uderzenie, krzyk), stanowią one podstawę do postępowania dyscyplinarnego i rozwiązania z tą osobą relacji pracy lub współpracy.
7. Krzywdzenie dokonane jest przez inne dziecko przebywające w Organizacji (np. na zajęciach grupowych) należy:

1) jeśli jest to grupa zorganizowana, poinformować opiekuna grupy, współpracować w celu wyjaśnienia sytuacji;
2) przeprowadzić rozmowę z dzieckiem podejrzewanym o krzywdzenie oraz jego opiekunami, a także oddzielnie z dzieckiem poddawanym krzywdzeniu i jego opiekunami;
3) porozmawiać z innymi osobami, mającymi wiedzę o zdarzeniu;
4) w zależności od ustaleń i formy krzywdzenia, informowane są odpowiednie służby (w przypadku przestępstw) lub placówki szkolne zaangażowanych stron (wniosek o interwencję pedagogiczno-psychologiczną).

Plan wsparcia pokrzywdzonego Małoletniego

Organizacja nie zatrudnia specjalistów, którzy mogliby samodzielnie przygotować plan wsparcia dziecka pokrzywdzonego. Dlatego, w sytuacji, w której doszło do krzywdzenia, należy podjąć współpracę z następującymi podmiotami:

1) szkoła, do której uczęszcza. Szkoła i pracujący w niej personel, może mieć więcej informacji o sytuacji dziecka, jego rodziny. Dlatego warto, w sytuacjach, w których nie ma zagrożenia zdrowia i życia dziecka, podjąć współpracę ze specjalistami ze szkoły, którzy są do tego odpowiednio przygotowani,
2) Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej - o ile podejmuje działania w tym zakresie,
3) Właściwy miejscowo ośrodek pomocy społecznej,
4) inne podmioty w najbliższym sąsiedztwie Organizacji.

Rozdział VI
Ochrona wizerunku Małoletnich

1. Publikowanie wizerunku Małoletniego wymaga pisemnej zgody Opiekuna.
2. Miejscem publikacji zdjęć i/lub filmów są:
   1) strona internetowa Organizacji;
   2) profil Organizacji na portalu społecznościowym Instagram;
   3) konto Organizacji na portalu społecznościowym Facebook;
   4) kanał YouTube administrowany przez Organizację.
3. Zdjęcia lub nagrania zawierające wizerunki Małoletnich nie mogą być udostępniane w innych mediach społecznościowych.
4. W opisach towarzyszących zdjęciom, rezygnujemy z ujawniania jakichkolwiek informacji wrażliwych o dziecku dotyczących m.in. stanu zdrowia, sytuacji materialnej, sytuacji prawnej i powiązanych z wizerunkiem Małoletniego.
5. W przypadku zlecenia wykonania zdjęć lub nagrań osobie zewnętrznej (wynajętemu fotografowi lub kamerzyście), w celu bezpieczeństwa Małoletnich zobowiązujemy się do:

1) obowiązania osoby/firmy rejestrującej wydarzenie do przestrzegania Standardów Ochrony Małoletnich;
2) niedopuszczenia do sytuacji, w której osoba rejestrująca będzie przebywała z dziećmi bez nadzoru personelu Organizacji;
3) Jeśli wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, impreza publiczna, zgoda Opiekunów dziecka nie jest wymagana.

Rozdział VII
Zasady prowadzenia dokumentacji oraz przeglądu i aktualizacji standardów

1. Każde zgłoszenie trafia do rejestru incydentów. Prowadzi go Koordynator Standardów Ochrony Małoletnich. Dzięki temu, można kontrolować częstotliwość czy uporczywość niektórych form krzywdzenia, jak np.: zaniedbanie.
2. Rejestr ma także charakter dowodowy, do którego wgląd mają odpowiednie organy, na mocy prawa.
3. Standardy Ochrony Małoletnich publikowane są na stronie internetowej Organizacji w zakładce "Standardy Ochrony Małoletnich".
4. Zasady określone w Standardach Ochrony Małoletnich podlegają rewizji raz na dwa lata. Proces ten jest inicjowany przez Koordynatora Standardów Ochrony Małoletnich. Pod uwagę należy wziąć zgłoszenia dokonywane przez pracowników, w tym okresie.
5. W przypadku gdy na skutek rewizji, o której mowa w pkt 4 Koordynator SOM uzna za konieczne wprowadzenie aktualizacji Standardów Ochrony Małoletnich, Zarząd Organizacji wprowadza zmiany uchwałą.

Rozdział VIII
Zasady przygotowania personelu do stosowania standardów oraz sposób dokumentowania tej czynności

1. Personel Organizacji pracujący z dziećmi i młodzieżą zapoznaje się z obowiązującymi Standardami Ochrony Małoletnich:
   1) Pracownicy poświadczają to oświadczeniem w momencie podpisania umowy;
   2) Współpracownicy, podpisem pod odpowiednią umową, zawierającą stosowną klauzulę
   3) Personel podmiotu świadczącego usługi polegające na prowadzeniu działań z dziećmi i młodzieżą, są zapoznani ze Standardami Ochrony Małoletnich, przed prowadzeniem działań. Zobowiązanie do weryfikacji członków personelu i odpowiedzialność za dokumentowanie tego procesu spoczywa na podmiocie, na co wskazuje odpowiednia klauzula umowna.

Rozdział IX

Wskazanie osoby/osób odpowiedzialnych za:

1. Przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia oraz przygotowanie personelu Organizacji do stosowania standardów to: _____;
2. Wyznaczona osoba odpowiedzialna za realizację Standardów Ochrony Małoletnich (Koordynator/ka SOM) to: _____
3. Decyzję o składaniu zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu rodzinnego oraz inne decyzje dotyczące kierunku interwencji podejmuje zespół złożony z co najmniej: osoby realizującej Standardy Ochrony Małoletnich, osoby zarządzającej Organizacją, osoby dokonującej zgłoszenia. Zawiadomienie musi zostać podpisane przez osobę reprezentującą Organizację.

Rozdział X: Załączniki

1. Skrócony opis symptomów krzywdzenia małoletnich
2. Wzór oświadczenia dotyczącego rejestru karnego
3. Wzór formularza zgłoszenia/karty interwencji
4. Wzór zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa
5. Karta informacyjna dla dzieci i rodziców

Załącznik nr 1 do Standardów Ochrony Małoletnich w Fundacji Edukacji Empatii Rozwoju FEER

Materiał pomocniczy: Rozpoznawanie zagrożenia życia, zdrowia i dobra Małoletniego

Materiał prezentuje podstawową wiedzę na temat rozpoznawania krzywdzenia dzieci i młodzieży. Zgromadzona tu i przedstawiona skrótowo wiedza, służy szkoleniom i wdrażaniu personelu w temat ochrony małoletnich. Dotyczy szczególnie tych członków zespołu, którzy pracują z dziećmi i młodzieżą, i obserwują zachowania czy wygląd młodych ludzi

(przygotowano w oparciu o materiały organizacji: National Security for the Prevention of Cruelty to Children - www.nspcc.org.uk oraz Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę - www.fdds.pl).

Wyróżnia się cztery podstawowe obszary krzywdzenia:

I. Przemoc fizyczna

Przemoc fizyczna wobec dziecka to przemoc, w wyniku której dziecko doznaje faktycznej fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożone. Krzywda ta następuje w wyniku działania bądź zaniechania działania ze strony rodzica lub innej osoby odpowiedzialnej za dziecko, lub ze strony osoby, której dziecko ufa, bądź która ma nad nim władzę. Przemoc fizyczna wobec dziecka może być czynnością powtarzalną lub jednorazową. Przykładem przemocy fizycznej jest na przykład uderzanie ręką lub przedmiotem, popychanie, kopanie, potrząsanie, rzucanie, trucie, powodowanie poparzeń, bicie i drapanie, łamanie kości, podtapiani, a nawet celowe sprawianie, że dziecko czuje się chore.

Symptomy przemocy fizycznej: Guzy i siniaki nie w każdym przypadku świadczą o tym, że dziecko jest bite lub stosowana jest wobec niego inna przemoc. Wszystkie dzieci mogą się wywrócić, mają wypadki, przewracają się i upadają. Nie ma także, jednego pewnego znaku przemocy. Należy uważać na symptomy, takie jak:

- siniaki, które układają się we wzory (ślady chwytów, zasinienia liniowe - np. po pasku) lub są zadawane w regularnych odstępach czasu, a wyjaśnienia nie pasują do obrażeń;
- częste siniaki i/lub złamania kości, regularne oparzenia, znaki pogryzienia, blizny;
- dziecko czuje się słabo, ma zawroty głowy, problemy z oddychaniem;
- dziecko często traci przytomność, wpada w zapaści, regularnie wymiotuje, a nawet jest zdenerwowane bez przyczyny i nie jada posiłków (brak apetytu);
- dziecko wydaje się wycofane, unika nauki, wagaruje, nosi ubrania kryjące całe ciało;
- ma wyraźnie słabe relacje z rodzicami/opiekunami;
- ma mało przyjaciół, wybiera samotność;
- reaguje agresywnie, bez przyczyny;

II. Przemoc psychiczna

Przemoc psychiczna wobec dziecka (zwana też przemocą emocjonalną) to przewlekła, niefizyczna, szkodliwa interakcja pomiędzy dzieckiem a opiekunem, obejmująca zarówno działania, jak i zaniechania. Zaliczamy do niej m.in.: celowe zastraszanie, poniżanie, izolowanie i ignorowanie dziecka, zastraszanie, krzyk, wymuszanie poniżających zachowań. Jest to typ przemocy, który często wiąże się z innymi rodzajami przemocy, dlatego trudno go zauważyć.

Oznaki psychicznej i emocjonalnej przemocy nigdy nie są oczywiste. Nie są także bezpośrednio ujawniane przez dzieci, które rosną i których emocje się zmieniają. Dlatego dzieci, które doświadczają przemocy psychicznej (emocjonalnej):

- **małe dzieci i przedszkolaki mogą:**
  - być wylewne i emocjonalne w stosunku do obcych osób;
  - czuć się niepewne, złośliwe, niespokojne;
  - nie odczuwać relacji z rodzicem;
  - być agresywne w stosunku do innych dzieci lub zwierząt.

- **starsze dzieci mogą:**
  - używać języka, zachowywać się lub wiedzieć rzeczy ponad swój wiek;
  - mieć trudności w opanowaniu swoich emocji;
  - być wybuchowe;
  - izolować się od rodziców;
  - nie posiadać umiejętności społecznych;
  - nie mieć lub mieć mało przyjaciół.

III. Wykorzystywanie seksualne

Wykorzystywanie seksualne dziecka to włączanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody i na którą nie jest dojrzałe rozwojowo i nie może zgodzić się w ważny prawnie sposób.
Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność wystąpi między dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności, władzy. Wykorzystanie seksualne może się wydarzyć gdziekolwiek i jakkolwiek - osobiście lub online. To nie tylko kontakt cielesny, ale także okazywanie dziecku pornografii, obrazów nagości, etc.
Przede wszystkim jednak to nigdy nie jest winna dziecka, gdy zostało wykorzystane seksualnie - ważne, by dzieci to wiedziały.

Symptomy wykorzystania seksualnego: nie są oczywiste, czasem dziecko nie wie, że podlega takiej czynności.

Symptomy emocjonalne to:

- unikanie bycia sam na sam z ludźmi lub osobą, którą znają;
- używanie języka lub zachowań seksualnych, których nie spodziewa się od dzieci;
- koszmary i moczenie nocne;
- korzystanie z alkoholu i zażywanie narkotyków;
- samookaleczanie się;
- zmiany w odżywianiu się; problemy z jedzeniem;
- zmiany w nastrojach; łatwość w irytacji, złości.

Fizycznymi oznakami wykorzystania seksualnego mogą być:

- siniaki;
- krwawienia, bóle i zaczerwienienia w okolicach genitaliów oraz odbytu;
- zakażenia weneryczne;
- ciąża.

Dzieci, które doświadczają wykorzystania seksualnego online mogą:

- spędzać więcej lub mniej czasu niż zwykle online lub z wykorzystaniem telefonu, social mediów;
- bycie nieobecnym, złym, szczególnie po korzystaniu z internetu lub telefonu;
- trzymać w tajemnicy z kim i co jest przedmiotem ich kontaktów online;
- mieć dużą ilość nowych numerów telefonów, wiadomości (sms, email) w telefonach, tablecie, komputerze.

IV. Zaniedbywanie dziecka

Zaniedbywanie dziecka to stały, częsty lub incydentalny brak zaspokajania podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych dziecka i/lub nierespektowanie jego podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i trudności w rozwoju. Do zaniedbywania dochodzi w relacji dziecka z osobą, która jest zobowiązana do opieki, wychowania, troski i ochrony dziecka.

Zaniedbywać dziecko można fizycznie (potrzeby takie, jak jedzenie, ubranie, bezpieczeństwo), edukacyjnie (prawo do edukacji), emocjonalnie (potrzeby emocjonalne), medycznie (potrzeby zdrowotne).

Symptomy zaniedbywania:

- zły wygląd i higiena
    - stały brzydki zapach i/lub bród;
    - bycie stale głodnym;
    - powtarzające się sytuacje bycia ubranym w brudne ubrania;
    - niedopasowane ubrania do pogody, np. brak ciepłych ubrań w zimie;
    - u niemowląt - częsta i nieleczona wysypka pieluszkowa.

- problemy zdrowotne i rozwojowe;

- anemia;
- słabo rozwinięta muskulatura, wystające stawy anemia;
- problemy medyczne i dentystyczne;
- pominięte wizyty lekarskie, w tym szczepienia;
- brak podania leków;
- słabe zdolności i umiejętności językowe i społeczne;
- częste choroby i zakażenia;
- częste i powtarzające się zranienia, także spowodowane brakiem nadzoru;
- problemy skórne, zaczerwienienia, wysypki, ślady ugryzień pasożytów;
- szczupłość lub spuchnięty brzuch;
- stałe zmęczenie;
- brak leczenia zranień;
- szybki spadek lub wzrost wagi;

- Problemy rodzinne i z miejscem zamieszkania
  - złe warunki domowe, brak ogrzewania;
  - pozostawanie samemu bez nadzoru przez długi czas;
  - przyjmowanie roli opiekuna dla pozostałych członków rodziny;

- Zmiany w zachowaniu dzieci
  - dziecko lgnie do dorosłych;
  - dziecko staje się agresywne;
  - dziecko staje się nieobecne, depresyjne, niespokojne;
  - zmiany w zachowaniu;
  - ukazuje zachowania obsesyjne;
  - nie może się skoncentrować lub brać udziału w aktywnościach;
  - wagaruje i opuszcza szkołę;
  - nosi ślady samookaleczeń;
  - używa narkotyków lub alkoholu.

Załącznik nr 2 do Standardów Ochrony Małoletnich w Fundacji Edukacji Empatii Rozwoju FEER

……
(data i miejscowość)

……
……
……
(dane i adres pracownika)

OŚWIADCZENIE PRACOWNIKA O NIEKARALNOŚCI

Ja niżej podpisany(a) niniejszym oświadczam, że nie byłem/am karany/a i nie jest prowadzone wobec mnie żadne postępowanie karne, oraz że korzystam z pełni praw publicznych.
Ponadto oświadczam, że znane mi są przepisy dotyczące odpowiedzialności karnej za poświadczenie nieprawdy, wynikające z art. 271 § 1 k.k., przewidującego karę do 3 lat pozbawienia wolności za składanie fałszywych zeznań.

……
(podpis pracownika/czki)

Załącznik nr 3 do Standardów Ochrony Małoletnich w Fundacji Edukacji Empatii Rozwoju FEER

Formularz zgłoszenia/Karta interwencji

Data wypełnienia:
Imię i nazwisko dziecka:
Przyczyny interwencji:

- określ obszar interwencji - jaką formę krzywdzenia zauważyłaś/leś [podkreśl: wykorzystanie seksualne, przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, zaniedbanie]
- data obserwacji:
- opis sytuacji (wyraź wątpliwości, podejrzenia, opisz sytuację, w której nabrałaś wątpliwości, przekonania o naruszeniu dobra dziecka):

Czy jakieś działania już zostały podjęte?

Jeśli tak, opisz je:

Kiedy miało to miejsce?

Jaki był wynik podjętych działań?

Jeśli nie podjęto jeszcze żadnych działań, jakie są Twoje sugestie co powinniśmy zrobić?

<u>Uzupełnienie przez osobę koordynującą SOM:</u>
Notatka z rozmowy z rodzicem/opiekunem (o ile dotyczy):

Decyzja co do formy interwencji/zgłoszenia.
Do kogo zgłoszono interwencję:

- urząd; organ, podmiot, organizacja:
- data zgłoszenia

Wyniki interwencji:

- data:
- opis:

Załącznik nr 4 do Standardów Ochrony Małoletnich w Fundacji Edukacji Empatii Rozwoju FEER

……, dn. …….
(miejscowość, data)

……
……
(dane zgłaszającego/jej)

Do
…….
…….
(dane jednostki Policji lub prokuratury)

ZAWIADOMIENIE o popełnieniu przestępstwa

Na podstawie art. 304 § 1 k.p.k. zawiadamiam o popełnieniu w dniu ……. (data) w …… (miejsce popełnienia przestępstwa) przestępstwa …….. (rodzaj przestępstwa) na szkodę (dane pokrzywdzonego/nej), przez …… (dane sprawcy lub informacja, że sprawca nieznany) oraz wnoszę o wszczęcie w tej sprawie postępowania przygotowawczego.
Uzasadnienie:

……
(podpis zgłaszającego/jej)

Załączniki:
-
-

Załącznik nr 5 do Standardów Ochrony Małoletnich w Fundacji Edukacji Empatii Rozwoju FEER

Standardy Ochrony Małoletnich w **Fundacji Edukacji Empatii Rozwoju FEER** *- fragment [całość dostępna w biurze Organizacji].*

DROGIE DZIECI!

W **Fundacji Edukacji Empatii Rozwoju FEER**, obowiązują Standardy Ochrony Małoletnich – są to regulacje wewnętrzne, których celem jest zapewnienie Wam ochrony przed krzywdzeniem. W Standardach Ochrony Małoletnich odnajdziecie informacje na temat, m.in.: zachowań, które w naszej Organizacji są nieakceptowalne, zarówno wśród odwiedzających nas dzieci (np. w ramach zajęć warsztatów), jak i relacji z członkami naszego zespołu, właściwymi reakcjami na zachowania nieakceptowalne i informacje, że któreś z dzieci jest krzywdzone.

Nasz zespół będzie Was traktować z szacunkiem i uwzględniać Wasze potrzeby. Nie dopuścimy do stosowania wobec Was przemocy w jakiejkolwiek formie.

ROZDZIAŁ I

OBJAŚNIENIE TERMINÓW:

1) **Organizacja - Fundacja Edukacji Empatii Rozwoju FEER z siedzibą w Krakowie**;
2) **Małoletni** - każda osoba do ukończenia 18. roku życia;
3) **Opiekun dziecka** - rodzic/rodzice lub Wasz opiekun prawny;
4) **Zgoda opiekuna** - zgoda Waszego rodzica lub opiekuna;
5) **Krzywdzenie** - to każde zamierzone lub niezamierzone działanie, lub zaniechanie działania, które narusza Wasze prawa i ujemnie wpływa na Wasz rozwój fizyczny lub psychiczny.

ROZDZIAŁ II

Każdy członek naszego Organizacji, który zauważy lub będzie podejrzewać, że Dziecko jest krzywdzone, będzie reagować, a w sytuacji koniecznej udzieli adekwatnej pomocy.

ROZDZIAŁ III

1. Bezpośredni kontakt członków naszej Organizacji z dziećmi oparty jest na poszanowaniu intymności i godności dziecka.

1) Nikt nie może Was bić, szturchać, popychać, zawstydzać, upokarzać, lekceważyć, obrażać ani dotykać w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.
2) nie wolno używać wobec Was wulgarnych słów, gestów i żartów, czynić obraźliwych uwag, kierować wypowiedzi dotyczących aktywności bądź atrakcyjności (Waszego wyglądu) oraz wykorzystywać władzy lub przewagi fizycznej nad Wami (zastraszanie, przymuszanie, groźby).
3) nie wolno proponować Wam alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również używać ich w Waszej obecności.

Jeśli czujesz się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów członków naszego zespołu, możesz o tym powiedzieć trenerowi, psychologowi, opiekunowi grupy w Organizacji lub dowolnemu dorosłemu członkowi naszej Organizacji i możesz oczekiwać odpowiedniej reakcji i/lub pomocy.
Dorośli nie mogą zapraszać Was do swojego miejsca zamieszkania ani spotykać się z Wami poza godzinami pracy Organizacji.

Zasady obowiązują także Was i Waszych relacji z koleżankami i kolegami, a mianowicie:

1) traktuj kolegów/koleżanki z należytym szacunkiem.
2) słuchaj innych, gdy mówią, nie przerywaj innym, gdy się wypowiadają. Pamiętaj, że każdy ma prawo do wyrażania swojego zdania, myśli i przekonań, jeśli nie naruszają one dobra osobistego innych osób.
3) konflikty rozwiązuj w sposób pokojowy:
4) wycisz się, uspokój, zatrzymaj niepotrzebną kłótnię, zanim stracisz nad sobą kontrolę, bo konflikt się tylko nasili.
5) powiedz co według Ciebie jest problemem, co jest przyczyną nieporozumienia, czego oczekujesz.
6) słuchaj co mówi druga osoba, jakie są jej odczucia, czego ona oczekuje i podsumuj, to co usłyszałeś/usłyszałaś.
7) wymyślcie rozwiązanie, które będzie satysfakcjonujące dla Was obojga.
8) pamiętaj! Jeśli nie uda się Wam rozwiązać konfliktu, zawsze możecie zwrócić się o pomoc dorosłego członka naszego zespołu.
9) nie bądź obojętny, gdy komuś dzieje się krzywda, zawsze poinformuj o tym dorosłego członka naszego zespołu.
10) nie wolno Ci bić, szturchać, popychać ani w jakikolwiek sposób naruszać integralności fizycznej innego dziecka.
11) nie wolno Ci wyśmiewać, obgadywać, ośmieszać, zawstydzać, upokarzać, lekceważyć i obrażać innych dzieci.
12) nie zwracaj się w sposób wulgarny do innych.

13) bądź tolerancyjny - szanuj odmienny wygląd, przekonania, wierzenia, poglądy innych.
14) nie wolno Ci nagrywać ani rozpowszechniać wizerunku kolegi/koleżanki bez jego/jej wyraźnej zgody.
15) nie namawiaj innych do krzywdzenia.

ROZDZIAŁ IV

Chronimy Twój wizerunek i dane osobowe poprzez:

pytanie o pisemną zgodę rodziców/opiekunów prawnych oraz o zgodę dzieci przed zrobieniem i publikacją zdjęcia/nagrania. Naszą dobrą praktyką jest również pozyskiwanie zgód samych dzieci.

ROZDZIAŁ V

GDZIE MOŻNA SIĘ POSKARŻYĆ, GDY WASZE PRAWA SĄ ŁAMANE?

Jeśli zauważyliście, że ktoś potrzebuje pomocy lub sami znajdziecie się w trudnej sytuacji, możecie zwrócić się o pomoc do przedstawiciela naszej Organizacji, poinformować każdego dorosłego członka naszego zespołu - zgodnie ze ścieżką postępowania opisaną w „Standardach ochrony małoletnich".

Możecie też skontaktować się z Policją (numer 112) oraz instytucjami niosącymi pomoc dzieciom.
Oto jedne z nich:

116 111 – Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży;
800 121 212 – Dziecięcy telefon zaufania, prowadzony przez Rzecznika Praw Dziecka